

BODNÁR DÁNIEL

Pálhegyi Ferenc

Pálhegyi Ferenc (1935) gyógypedagógus és pszichológus, több egyetem és főiskola előadója. Feleségével együtt a Bibliai Házassággondozó Szolgálat alapítója. Több mint húsz éve házassággondozó szemináriumokat vezet, lelkipedagógiai, párkapcsolati és etikai témákban előadásokat tart, szerkeszti a Biblia és Család című folyóiratot. Főbb művei: Keresztyén házasság; Szex és szerelem; Emberkép és társ kapcsolat; Életünk iránytűje. Öt gyermeke és tizenöt unokája van.

Őn mint pszichológus és mélyen hívő ember vallja: ha a házasságban két ember kapcsolata megromlik, akkor annak elsődleges oka, hogy az egyik — vagy mindkét fél — eltávolodott Istentől. Ez pedig már az Édenkertben bekövetkezett, azáltal, hogy az isteni parancs ellenére, Éva és Ádám ettek a jó és a rossz tudásának a fájáról, s emiatt kiűzettek a Paradicsomból. Ezek szerint a bűnbeesés óta viseljük az Istentől eltávolodás következményeit?

Ezt általánosan értettem, s az ember személyes életében többféle variáció lehetséges. Annak, hogy kapcsolati zavarok vannak az életünkben — s ez a házasságban nyilvánvalóan megmutatkozik —, az őseredete valóban ott van, hogy elszakadtunk Istentől. A betegségek eredete is ide nyúlik vissza, mint ahogy halál sem volt a teremtés idején, ha jól értem a Biblia tanítását... Azóta viszont az újjászületett ember kénytelen szembesülni az öregedéssel, a betegséggel és a biológiai halállal is, valamint a kapcsolati zavarok különböző megnyilvánulásaival. Az élő hitű ember azért könnyebben tudja megoldani, vagy kezelni ezeket a zavarokat. Az, hogy a házastársak között mennyire harmonikus a kapcsolat, sok mindentől függ. Milyen környezetből jöttünk a házasságba, milyen értékrendet hoztunk magunkkal, hogyan vagyunk elindítva alkatiilag az életben. A horizontális szemléletű emberek személyiségében kevesebb a mélység, nagyon jó üzleti kapcsolat lehet a házaspárok között, de többnyire hiányzik belőlük a valódi szeretet, a vertikális szemléletűek viszont a hatalmas lelki életük miatt egymás idegeire mehetnek. Az sem kizárt azonban, hogy két ellentétes gondolkodású és lelkialkatú egyén jól kijöjjön egymással, mivel minden személyiségtípusnak vannak előnyös és hátrányos oldalai. Én a házasságot egy épülő házhoz szoktam hasonlítani az Evangélium alapján. Jézus a Hegyi beszédben elmondja példázatát a sziklára és a homokra épített házról (Mt 7,24–27). Az, hogy érik-e támadások a házat, illetve a házasságot, fújják-e a szelek, ostromolja-e az árvíz, az önmagában nem minősíti. Ahogy vannak szélcsendes helyekre épített házak, ugyanígy vannak olyan házasságok is, amelyek nincsenek kitéve a nagyobb viharoknak, a családtagok egészségesek, jó a rokonság is, hasonló az érdeklődésük, nincs különösebb baj a gyerekekkel, ez nagyon kellemes állapot. Ezzel szemben más házak viharos helyre épültek, tengerpartra vagy hegytetőre, zuhog az eső, fúj a szél, ráncigálja a fák leveleit, ugyanígy az ilyen házasságokban nincs nyugalom, állandóan

viharok dúlnak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezek a házasságok rosszak, mert bár igaz, hogy a házastársak sokat veszekednek egymással, de végül, ha ragaszkodnak egymáshoz, csak kibékülnek. A lényeg, hogy törekedjünk mindig egymás megértésére, próbáljunk meg behelyezkedni a másik lelkivilágába. Nagyfokú empátia szükséges ahhoz, hogy a házastársi kapcsolat jól működjön.

Egyik könyvében írja: ha a házastársak úgy érzik, hogy rosszul alapoztak, ne essenek kétségbe, mivel a házasság különleges építmény, évtizedek múlva is lehet újraalapozni.

Így van, sőt úgy tudom, ez ma már a házak esetében is lehetséges technológiailag. Nem könnyű feladat, de bármikor felismerhetjük és beláthatjuk, hogy mi az, amit rosszul csinálunk a házasságban, milyen dolgokban helytelen a hozzáállásunk. Mi a jó alap? Az a szeretet, amit Isten ajándékoz nekünk, ami nem érzelmi lángolás, hanem azt jelenti, hogy az önzésemből kilépve figyelek a másikra, igyekszem felderíteni és betölteni az alapvető szükségleteit. Jézus mondta: *„Nagyobb boldogság adni, mint kapni”* (ApCsel 20,35). Ha ezt felismerem, és nemcsak elméletben, hanem a gyakorlatban is alkalmazom, az új alapot jelent a házasságnak. Ennek révén aztán lehetséges, hogy akár a kommunikációs technikánkon is változtassunk. Ezzel kapcsolatban nagyon fontos, hogy ki tudjam fejezni a párom iránti szeretetemet úgy, hogy az eljusson hozzám. Gary Chapmannak van egy kiváló könyve, a címe: *Egymásra hangolva — Öt szeretetnyelvet a házasságban*. Ebben bemutatja, hogyan ismerhetjük fel és tanulhatjuk meg társunk „szeretetnyelvét”, azt a szeretetközlési csatornát, amelyre a párunk neveltetése, környezete és személyes hajlama hatására ráhangolódott. Nagyon gyakran előfordul ugyanis, hogy a másik félhez nem úgy jut el az én szeretetem, ahogy azt feltételezem. Mondhatom, hogy nagyon szeretlek, de lehetséges, hogy a társam nem ezt várja el tőlem, hanem hogy több időt szánjak rá, vagy ha valamire megkér, akkor azt igyekezzem rövid időn belül teljesíteni, ilyen lehet a vízcsap megjavítása, vagy valami egyéb, otthoni munka elvégzése, nagyobb tételek bevásárlása. Van, akinél a testi érintés a szeretet nyelve, ha nem kap ölelést, úgy érzi, nem szereti őt a párja. Arra, hogy mi a társam szeretetnyelve, nekem kell rájönnöm, s bár lehet, hogy én másként fejezem ki a szeretetemet, de az ő kedvéért igazodom hozzá, igyekszem elsajátítani a neki megfelelő szeretetnyelvet. Ez viszont nem megy, ha csupán a technikát tanulom meg. Hiába ismerem a szeretetközlés nyelvét, ha nincs bennem szeretet, amit közölnék. A dolog ezzel kezdődik, ez az alap: valóban szeretem-e a másikat? Az igazi szeretet pedig nem romantikus lángolás, és végképp ne tévesszük össze az önzéssel. Ahogy a mákos tésztát szeretem, abban semmi olyan szeretet nincs, amire a páromnak lenne szüksége. Nem vagyok tekintettel a mákos tészta érdekeire. A kapcsolatokban viszont a szeretet ott kezdődik, ahol a magam érdekeit háttérbe tudom szorítani, és a másik szükségleteit igyekszem kielégíteni. Persze más kérdés, hogy az a jó, ha kölcsönösen is így működik, de ez ritka.

S mi van akkor, ha a gyakorlati szeretet nem működik kölcsönösen, hanem csak egyoldalúan, és a másik fél nem értékeli a gesztusaimat?

Az, hogy az személy alapvető irányultága nem változik meg, azt jelenti, hogy például egy természeténél fogva visszahúzódó ember soha nem lesz a társaság középpontja, illetve egy nagyszájú, erőszakos figura sem válik egyszerűen csak halk szavú személlyé?

Akkor is folyamatosan próbálkozni kell. De azért arról ne felejtkezünk el, hogy az igazi szeretet hatékony, megmozdíthatja a másik lelkét. Van egy nagyon lényeges szempont is, mégpedig az, hogy mindenkor legyünk tisztában azzal: nem tudom alapjaiban megváltoztatni a másikat, ebben ne is reménykedjem. Ez elég gyakori probléma, főleg az asszonyokra jellemző, hogy úgy gondolják, kaptak egy jó férj-nyersanyagot, akiből ki lehet faragni a tökéletes társat. Még nem láttam olyan házasságot, ahol ez sikerült volna. Az alapvető személyiség-irányultság nem szokott megváltozni, ugyanakkor mégis hatással lehetek a másikra, de csak akkor, ha szeretem, s ha a másik érzi ezt. Ezt idővel tudom befolyásolni.

Vannak ennél sokkal rázósbab esetek is, például a könnyelmű ember nem tud a pénzzel jól bánni. Fejlődhet ugyan valamit ezen a téren, de alapjaiban nem fog megváltozni. Ezt fel kell ismernie a másinak, hogy a párja ilyen, s ezzel együtt kell elfogadnia, abban a tudatban, hogy az ő felelőssége rendkívüli módon megnő ezen a téren, vagyis a család anyagi egyensúlyának a fenntartásában. Ha csak nem akarja, hogy már a hónap közepén pénzügyi gondjaik legyenek. Ez olyan gond, amit mindenképpen meg kell beszélniük a házastársaknak, s a könnyelmű félnek közös érdekből minden sértődés nélkül be kell látnia a másik fél igazát. Mi éppen ezzel a problémával szembesültünk, s hamar kiderült, hogy a pénz a feleségemnél jobb és biztosabb helyen van, mint nálam. Egyszerűen jobban be tudja osztani. Visszatérve a kérdésére, a társasági és a visszahúzódó ember is egyaránt lehet értékes, s ha két ilyen ellentétes karakterű személy köt házasságot, az nem feltétlenül okoz problémát, kiválóan kiegészíthetik egymást. A jó házasságnak nem feltétele az, hogy a két fél hasonló legyen egymáshoz lelkileg vagy szellemileg. Nagyon érdekes, hogy a Biblia elején azt olvasuk: Isten azt ígéri Ádámnak: „Nem jó, hogy az ember egyedül van: alkossunk hozzá illő segítőt is!” (Ter 2,18). Nekem volt a kezemben olyan Biblia-fordítás, ami úgy hozta ezt a szöveget, hogy hozzá hasonló, de utánajártam, s kiderült, ez hibás fordítás, nem hozzá hasonló, hanem hozzá illőt. Ez nem ugyanaz! A „hozzá illő” segítő azt jelenti, hogy a házastársak tudnak illeszkedni egymáshoz, esetleg éppen azért, mert különbözőek és így kiegészítik egymást. Egy amerikai házaspár, Dave és Claudia Arp magyarul is megjelent, *Együtt az úton* című könyvükben írják: „Ha mindketten ugyanúgy gondolkodnánk, egyikünk felesleges lenne.” Ez nagyon aranyos megjegyzés, mert azért nem szoktunk alapvetően másképpen gondolkozni, és fontos is, hogy még a házasságkötés előtt kiderüljön: a különbözőségeink ellenére azért az értékrendünk tulajdonképpen azonos. Ha ugyanis az egyik fél hívő keresztyén, a másik pedig ateista, nehezen fognak harmonizálni, rettentő nehézségeik lesznek. Lehetnek problémáink természetesen akkor is, ha mindketten hívő keresztyének vagyunk, ha az egyik félnek valódi hite van, a

másik pedig csak megszokásból vallásos, átvette szüleinek, vagy ismerőseinek a szokásait, jár esetleg templomba, de szíve mélyén még sincs ott igazán Krisztus, ugyanúgy nem harmonizálnak, mintha a magát vallásosnak valló fél nyíltan ateista lenne. A különböző felekezethez tartozók között is lehetnek feszültségek, de azért ezek nem áthidalhatatlanok. A leglényegesebb, hogy bármilyen gond, probléma merül fel, fontosabb legyen a kapcsolatunk, mint a problémánk. Még azt is el tudom képzelni, hogy békésen és jókedvűen értünk egyet abban, hogy nem értünk egyet.

A mai gazdasági helyzet egyre súlyosabb anyagi gondok elé is állít bennünket. Ez mennyire befolyásolhatja negatívan a házaspárok egymáshoz való viszonyát?

Itt reálisan fel kell mérnünk a lehetőségeinket. Ha igazán szeretjük egymást, akkor meg kell érteni azt is, hogy mit jelent az igazi keresztyénség. Az Úr Jézus azt tanítja, hogy a maradandó értékekhez ragaszkodjunk. *„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol moly és rozsdá emészt, ahol a tolvajok betörnek és lopnak. Gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem moly, sem rozsdá nem emészt, és ahol tolvajok nem törnek be és nem lopnak. Mert ahol a kincséd van, ott lesz a szíved is”* (Mt 6,19–20). Ez nem azt jelenti, hogy a mennyországban kezdjek el gyűjteni kincseket, hanem hogy itt, a földön mennyei kincseket. Házasemberként ragaszkodom a maradandó értékekhez, a szeretethez, a hűséghez, becsüljem meg a másikat. Ha mindezeket igazán a magamévá teszem, akkor az anyagi szűkösség nem fogja megrendíteni a házastársammal való kapcsolatomat. A mindennapi életben egyébként sem azt látjuk, hogy az anyagiakban dúskáló házaspárok olyan nagy békében és szeretetben élnek egymással. Sőt, a mindennapok tapasztalata azt mutatja, hogy semmi köze az életszínvonalnak a házasság minőségéhez, ez két teljesen különböző dolog. Természetesen, ha egy házaspár jól áll anyagilag, az önmagában nem baj. Pál apostol levelében azt írja kedves tanítványának, Timóteusnak, hogy *„minden rossznak gyökere a pénz szerelme, mert akik hozzá szegődtek, eltávolodtak a hittől, és sok gyötrelmet okoztak maguknak”* (1Tim 10,10). Nem a pénz rossz önmagában, hanem annak szerelme, bálványozása. Ha én azt hiszem, hogy a boldogságom azon múlik, hogy mennyi pénzem van, akkor tévúton járok. Lehet sok pénzem — bár ilyen helyzetben én még nem voltam —, de ha ez bálványimádattá torzul, akkor az baj. Azt is Pál írja, hogy *„tudok bővölködni, tudok szűkölködni”* (Fil 4,12). Nem tudom, hogy melyik a nehezebb. Azt hiszem, hívó ember számára talán nehezebb keresztyény módon *„bővölködni”*, mint szűkölködni. Ha szűkölködünk, akkor imádkozunk az Úrhoz, összehúzzuk magunkat, és megértjük, hogy néhány dologról le kell mondanunk. A lényeg, hogy ne engedjük, hogy az anyagi gondok megrendítsenek bennünket. Ugyancsak Pál apostol fogalmazza meg, hogy higgyünk *„az élő Istenben, aki bőségesen megad nekünk mindent, amire szükségünk van...”* (1Tim 6,17). Egyébként a jelenlegi társadalmi helyzetünkben nem azt látom a legnagyobb veszélynek, hogy gazdaságilag rosszul állunk — természetesen örülnék, ha jobban állnánk —, hanem in-

kább az erkölcsi süllyedést tartom rendkívül aggasztónak, ez az, ami majdnem kilátástalanná teszi népünk jövőjét.

Ennek az erkölcsi süllyedésnek egyik jele a házasság és a hagyományos család intézményének megrendülése is?

Igen. Sajnos egyre kevesebben vannak azok, akik életre szóló kapcsolatban gondolkoznak a párjukat illetően. Ugyanakkor növekszik azok száma, akik a házasság helyett az élettársi kapcsolatot választják, sőt, 2007-ben a Parlament hozott egy törvényt, amely szerint az élettársi kapcsolatban élők majdnem ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a házasok. A jogszabály mellett érvelők egyik érve, hogy az élettársi kapcsolat majdnem házasság. Erről én azt gondolom, hogy aki majdnem elérte a vonatot, az lekéste. Vagy ha az operáció csak majdnem sikerült, akkor az azt jelenti, hogy nem sikerült. A házassághoz alapvetően hozzátartozik az életre szóló elkötelezettség egymás mellett. Lehet arra számítani előre, hogy az idő múlásával a másik egyre öregebb lesz, betegebb, gyengébb? Világos, hogy igen. Ez hozzátartozik a földi élethez. A házasságkötéskor az elkötelezettségünk erről szól. A Szentírás szerint a házasságkötés Isten jelenlétében történt szövetségkötés. Malakiás próféta úgy fogalmaz, hogy „Az Úr volt a tanú közötted és ifjúkori feleséged között...” (Mal 2,14). Az Úr a tanúja annak is, ha hűtlen leszek a társamhoz, mindenesetre az Ő jelenlétében történik ez is. Azt, hogy mi vár ránk a házasságkötésünk után, nem tudhatjuk, mint ahogy azt sem, hogy milyen csapások érnek bennünket a következő évtizedekben, vagy hogy meddig élünk. Azonban az óhatatlanul felmerülő nehézségek, gondok — még ha azok teljesen váratlanul érnek is bennünket — nem szabad, hogy eltántorítsanak minket a másiktól, nem szabad, hogy cserbenhagyjuk, esetleg éppen a legnagyobb bajok idején.

A közvéleményformáló erők többsége azt hirdeti, hogy a házasság intézménye fölött eljárt az idő, s egy társ kapcsolatban ugyanúgy élhetnek együtt a párok szeretetben, megértésben, minek a papír? Egyébként is, a hagyományos házasságban élők gyakran nem mutatnak jó példát, szeretetlenségben, békétlenségben élnek, csak a megszokás tartja őket egybe.

Annak, hogy egyre többen nem akarnak házasságot kötni, sem polgárit, sem egyházit, alapvető oka, hogy a mai huszon-harmincévesek többsége nem bízik meg egymásban, de még önmagában sem. Nem bízom abban, hogy évtizedeken keresztül ki tudok tartani a másik mellett, jóban-rosszban, s abban sem, hogy ő képes lesz erre. A közelmúltban a Kossuth Rádióban részt vettem egy kerekasztal-beszélgetésen, ahová be lehetett telefonálni. Az egyik betelefonáló azt javasolta, hogy a házasság szóljon csak öt évre, s ha egy házaspár öt év múlva még mindig együtt van, akkor újítsák meg a házassági szerződést újabb fél évtizedre, s így tovább. Szerintem ez nevetséges javaslat, ugyanis ha úgy indulok neki a házasságnak, hogy valószínűleg úgymint elválok, akkor valóban nincs jövője a kapcsolatunknak. Ha beülünk a libegőbe, azzal az elhatározással, hogy eljussunk a János-hegy csúcsára, akkor késő meggondolni magunkat, ha a szerkezet már elindult. Kiszállhatunk ugyan, de ezzel láb- vagy nyaktörést kockáztatunk. Aki nem biztos abban, hogy van bátorsága felmenni a János-hegy csúcsára, az ne üljön be a libegőbe, hanem látogasson ki a Városligetbe, talál

ott kis lovacskát, hintót, játékautót, lassan forgó körhintát, valamennyi óvodásoknak és kisiskolásoknak készült, abszolút veszélytelenek, de nem visznek sehová. A házasság azért is fontos intézmény, mert azért, hogy két ember rendkívül szoros viszonyban él egymás mellett, nagyban elősegíti a személyiségéretést, amelynek alapfeltétele, hogy az önzéséből ki tudjak lépni. Már a kisgyerek lelki fejlődése azzal kezdődik, hogy interakcióba lép egy másik emberrel, egy felnőttel. Így tanul meg beszélni, de a gondolkodás fejlődéséhez is ez a kapcsolat ad keretet. Erre van szükség nemcsak az értelem fejlődéséhez, hanem a személyiség érésehez is. Napjainkban viszont azt látjuk, hogy sok a személyiségében éretlen ember, akik éppen ezért ódzkodnak attól, hogy életre szóló kapcsolatot kössenek egy másik személlyel. Az egyik jelenség tehát az, hogy nem kötjük meg a házasságot, csupán élettársi közösségre lépünk a másikkal. A másik negatív korjelenség a szingli lét. Ezzel kapcsolatban szeretném hangsúlyozni, hogy nem mindenki szingli, aki nem él házasságban. Egy szerzetes nem szingli, de ha a Biblia alakjait nézzük, ott van például Jeremiás próféta, akinek maga az Úr mondta, hogy ne kössön házasságot. Szent Pál apostol sem nősült meg. Az Úr mindkettőjüket elhívta, más, nehéz szolgálatra. A szingli azért nem köt házasságot, mert nem akarja vállalni az azzal együtt járó terheket, például a gyermeknevelés terhét. Pál apostol és Jeremiás viszont vállalták a nehézségeket, a terheket, az üldöztetést, a meg nem értést. A közösségért, másokért végzett szolgálat miatt nem kötöttek házasságot, míg a szingliket kizárólag a saját, önző érdekeik tartják vissza a házasságkötéstől. Az ember nem szorul rá arra, hogy házasságot kössön azért, hogy alapvető szükségleteit ki tudja elégíteni. A szingli lét azonban hosszú távon elég reménytelenné teszi egy társadalom helyzetét.

Mire gondol?

Ahhoz, hogy igazán ki tudjam bontakoztatni a személyiségemet, hogy olyanná váljak, amilyennek Isten elgondolt engem, terheket kell vállalnom. A mai kor fogyasztói életszemléletében az emberi önzés mintegy polgárjogot nyer, s ezért nagyban felelős a darwini evolúcióelmélet. Ebből a szempontból nem az a fontos, hogy igaz-e Darwin elméletének az ember származásával kapcsolatos feltételezése, hanem az elméletben rejlő emberkép. Ez pedig így fogalmazható meg: az ember fejlett állat. Az, hogy állat, következményeiben azt jelenti, hogy ösztönlény, vagyis vannak alapvető biológiai szükségletei, amiket valamiképpen — mindenáron — ki kell elégíteni. Ha én ösztönlény vagyok, akkor a másik ember vagy ösztöntárgy, vagy rivális. Ha ösztöntárgy, akkor arra való, hogy kielégítse szexuális éhségemet és más szükségleteimet. Ha éhes vagyok, akkor ennivalót keresek, ha szexuális éhségem van, akkor megfelelő partnert, aki kielégít, ehhez nem kell megnősülni, vannak lehetőségek. Ahhoz viszont, hogy érett személyiséggé váljak, az önzésemről kell lemondani. Ha valaki nem jut el idáig, soha nem tapasztalja meg, hogy mi a boldogság.

A mai, fogyasztói szemléletű ember számára viszont a boldogság szinte kizárólag a komfortérzessel azonos.

Ezzel kapcsolatban idézhetjük Petőfit is: *„Hol a boldogság mostanában? / Barátságos, meleg szobában.”* Ezt írta, ám az életéből kiderül, hogy számára sem ez jelentette a boldogságot, nem egy kandallós, nyugalmas polgári életet rendezett be magának, hanem éppen ellenkezőleg, határozott céljai voltak, amikért keményen megdolgozott, s az egyik fő alakítója és résztvevője volt az akkori forradalmi eseményeknek. A bibliai boldogságfogalomnak sincs semmi köze a kispolgári meleg szobához, az anyagi jóléthez. A Biblia több mint százszor fogalmazza meg, hogy kik boldogok, így a Hegyi beszédben: *„Boldogok... a lelki szegények... a szelídek... az igazságra szomjazók... az irgalmasok... a tiszta szívűek... a békét teremtők... az igazságért üldözést szenvedők”* (Mt 5,3–10), *„... akik hallgatják az Isten beszédét és megtartják”* (Lk 11,28). Amit Jézus a Nyolc boldogságban felsorol, az egyáltalán nem fér bele semmilyen módon abba a boldogság-fogalomba, amit a legtöbb ember elgondol, amikor boldogságról van szó. A világ szerint, akiket Jézus itt felsorol, nem boldogok. A komfortérzessel nem fér össze a lelki szegénység. Mit jelent az, hogy lelki szegény? Semmi esetre sem szellemi szegény, mert az az értelmi fogyatékos, hanem az a lelki szegény, aki tudja, hogy rászorul Isten kincseire. *„Még a halottak is boldogok, 'akik az Úrban haltak meg' — olvashatjuk a Jelenések könyvében (14,13).* Azt azonban egyetlenegyszer sem állítja a Biblia, hogy *„boldogok a házások”*. Miért nem? Azért, mert a Biblia mindig igazat mond. Ugyanezért nem jelenti ki azt sem, hogy *„boldogok a vezérigazgatók... a világsztárok... a szexhabzsolók... a sikeresen lottózók”*. A Biblia szerzője jól tudja, hogy ezek nem boldogok. Az emberek milliói ugyan a szexben, a pénzben, a hatalomban, a sikerben vagy éppen a szerencsésen kötött házasságban remélik megtalálni a boldogságot, de Jézus azt mondja: *„Jöjjetek énhozzám”* (Mt 11,28). Érdemes megtanulnunk: a házasság nem az Ígéret Földje. Inkább a pusztai vándorláshoz hasonlít. Az is negyven évig tartott, mint a legtöbb házasság. Hívó emberek házasságában az a nagyszerű, hogy együtt gyalogolhatunk az Ígéret Földjére. Közben nyeljük a port, szenvedünk a hőségtől, de rábukunk néhány oázisra is. Nem a házasság tesz boldoggá, hanem Isten közelsége. A házasság akkor boldog, ha követjük Krisztust, ha Isten áldása van mindkettőnkön, gyermekeinken, unokáinkon.

Ezek szerint a keresztény vallású emberek élnek igazán boldog házasságban?

Megkockáztatom, hogy az ő házasságuk sem mindig boldog. Ennek legfőbb oka az, hogyha egyikőjük — vagy éppen mindkét házastárs — lélekben távol van Krisztustól, nem követi a tanítását. Nem mindegy, hogyan képes egy keresztény házaspár feldolgozni azokat a terheket, amelyek a vállukra neheznek, hiszen terheket mindenki kap, miért ne kapna? Isten megengedi a betegséget, vagy akármi mást, anyagi, munkahelyi gondokat. Visszatérve a sziklára épített ház példázatára, Krisztus nem azt mondta, hogy az ilyen házat nem érik viharok, hanem azt, hogy nem vesznek erőt a házon, nem sodorják el, a szilárd alapú építmény megmarad. Tu-

dunk-e a nehézségekben is őszinte szívvel és teljes bizalommal az Úrhoz fordulni, s képesek vagyunk-e kitartani egymás mellett szeretetben? Rendkívül fontos a szeretet bibliai fogalma e tekintetben. Gyökössy Bandi bácsitól hallottam először azt, hogy az Újszövetség görög szövegében a *filia* azt jelenti: szeretlek azért, mert... Jó veled együtt lenni, aranyos vagy, kedves, okos, közös az érdeklődési körünk, jókat tudunk beszélgetni, nevetni. Amikor Isten szeretetéről van szó, az Újszövetség következetesen az *agapé* szót használja: „Úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). Ugyanezt a szót találjuk János első levelében is: „Az Isten szeretet” (1Jn 4,8). Pál apostol pedig a *Szeretet Himnuszában* az agapéről írja, hogy „soha el nem múlik” (1Kor 13). Az agapé jelentése: szeretlek, annak ellenére, hogy... Most éppen undok vagy velem, ingerült, ok nélkül, elfelejtkeztél a házassági évfordulónkról. Ennek ellenére szeretlek, sőt, függetlenül ettől. Persze érzelmileg nagyon rosszul érint, szomorú vagyok, lehet, hogy még sírok is, ám mindez nem változtat azon, hogy ragaszkodom hozzád, és figyelek arra, hogy mi a jó neked. Nem nekem, hanem neked, vagyis a másoknak. Ez a szeretet lényege. Nem az a jó házasság, amelyben nincsenek konfliktusok (ilyen nincs!), hanem az, amelyben egyetértésben dolgoznak a házastársak a konfliktusok megoldásán. Nem hiszek abban, hogy létezne olyan házasság, ahol ne bántaná egymást időnként a férj és a feleség. Mindig el kell azonban jutnunk egymás megértéséhez és a megbocsátáshoz, amit szintén meg kell tanulnunk.

Az Ön által szerkesztett Biblia és Család című folyóirat egyik számában olvastam egy házaspár vallomását, akiknek válságba került a kapcsolatuk. Már majdnem elváltak, de végül Isten kegyelméből együtt maradtak. A feleség úgy fogalmazott, hogy akkor volt képes megbocsátani a férjének, amikor rádöbent arra, hogy Isten neki is mennyi mindent megbocsátott. Kérte az Urat, hogy legyen ereje megbocsátani, s az Ő csodájával végül sikerült neki ez.

Be kell látnom, hogy én is esendő, bűnös ember vagyok, aki bűnbocsánatra szorul. Ez az előfeltétele annak, hogy megértem a másikat, s ráhangolódjak az ő gondjaira, bajaira, elfogadjam a gyarlóságaival együtt. Ezt nagyon nehéz megérteni, különösen az úgynevezett jó embereknek, azoknak, akik polgári szempontból makulátlanok, tisztas életet élnek, hűségesek a házastársukhoz, csak éppen szeretetet nem adnak neki igazán. Amit nekem fel kell ismernem, hogy bármennyire igyekszem is, a mennyországba csak Isten végtelen kegyelméből tudok bejutni. A kérdésében említett házaspár példájára visszatérve, tudomásul kell vennünk, hogy léteznek az életünkben olyan konfliktusok, amikor a saját emberi erőnk kevés. Ilyenkor nem marad más lehetőség, minthogy az Úrhoz fordulunk, belátva, hogy egyedül, önerőnkből, képtelenek vagyunk megoldani, vagy akárcsak kezelni a konfliktusainkat. A mi életünkben is előfordult, hogy a feleségem többször is figyelmeztetett, hogy néhány dolgot nem jól csinálok, de ahogy később elmondta, hiába, mert neked „nem ment be”. Ám folyamatosan imádkozott értem, anélkül, hogy erről tudtam volna, s egyszer csak valahogy megértettem, hogy min kell változtatnom. A feleségem imádkozott, Isten pedig elvégezte a pozitív változást a lelkemben. Talán érzékeltetem ezzel az olvasók előtt, nehogy bárki azt gondolja, hogy a mi házasságunk tökéletes.

Megemlítené néhányat a felmerülő konfliktusok közül?

A házasságunk első tizenöt-húsz évében például úgy képzeltem, hogy a gyerekeink nevelése elsősorban a feleségem feladata, nekem van egy fontos szakmám, én ezt művelem, ő neveli a gyerekeket. Ennek következtében az otthoni terhek nagy része órá háruult, úgy érezte, hogy magára van hagyva ebben. Már több gyerekünk is felnőtt — szerencsére azonban voltak még kicsik is —, amikor megértettem, hogy az apára legalább olyan nagy szüksége van a gyerekeknek, mint az anyára. Kicsit későn jöttem rá erre, s ebben bizony én vagyok a hibás. Az is konfliktusforrás volt, hogy kezdetben nem tudtam magamról, hogy indulatos tudok lenni, le is néztem mindig azokat, akik kiabálnak, ha ingerültek. Ha visszagon-dolok a gyerekkoromra, apám melegszívű ember volt, de szangvinikus természet, néha elkiáltotta magát, és olyankor melegegt a ház. Úgyhogy mellette nem érvényesülhetett az én indulatosságom. Másfél-két éves házások lehettünk a feleségemmel, amikor valami miatt feszültség támadt köztünk, s én kiabálással oldottam fel a helyzetet. Utána megnyugodtam, gondoltam, semmi baj. A felségem azonban teljesen magába roskadt, nem tudtam, mi baja van. Kérdeztem, s azt mondta, hogy számára ismeretlen ez az indulatosság, az ő családjában nem volt szokás kiabálni. Két hétre tönkre volt téve a lelke. Meg kellett tehát tanulnom kordában tartani az indulataimat. Ez persze nem úgy megy, hogy a házastársak egyszer megbeszélik a gondokat, s utána azonnal megértik és változtatnak a dolgokon, a tanulási időszak gyakran hosszabb ideig is eltarthat. Említhetem azt is, hogy kezdetben másképpen képzeltem el, ahogy berendezkedünk, vagy a közös programok megszervezését. Elég sok helyre megyek előadásokat tartani mostanában is. Ma már azonban tudom, hogy a feleségem ezt egy bizonyos határon túl nem veszi jó néven, s ezt mindenképpen figyelembe kell vennem. Ha egy-két napig vagyok távol, azt még megérti. Küzdünk tehát folyamatosan, s azt kell mondjam, megéri a küzdelem. Ugyanerre biztatok minden házaspárt, ne adják fel, ha szembesülnek a kudarcokkal, az előre nem látható gondokkal, még ha azok megoldása először reménytelennek is látszik. Egy kimagasló sportteljesítményért is mennyit küzdenek a versenyzők! A házasság is folyamatos küzdelem két ember között. A közelmúltban hallottam egy szép hasonlatot: a házasság kezdete olyan, mint amikor tüzet gyújtunk. Egy idő után, ha nem tápláljuk, akkor kialszik, hiába lángol a szerelem, folyamatosan táplálni kell. Évekkel ezelőtt, amikor éppen a mi házasságunk szorult ápolásra, táplálásra, az egyik barátom azt mondta: a házasság olyan, mint a csecsemő, rendszeresen kell tisztába tenni és etetni. Tisztába tenni, azaz a konfliktusainkat megbeszélni, de ez nem elég, táplálni is kell a kapcsolatot, szeretettel, jó szóval, közös élményekkel, a másik szükségleteinek a felderítésével, odafigyeléssel.